

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Χρυσόσκονη και λάσπη

ΕΛΕΝΗ ΚΑΤΣΑΜΑ
Η ζωή και οι θάνατοι
της Αλεξάνδρας Δελλή
εκδ. Πατάκη, σελ. 260

Η Αλεξάνδρα Δελλή, ένα κορίτσι με μακριά γκριζα μαλλιά που έσταζαν πάνω της σαν βροχή, εγκαταλείπει τον μαγεμένο της τόπο, την Ερμηιά, για να εγκατασταθεί σε μια κουζίνα, όπου ενταφιάζει την προ πολλού νεκρωμένη ζωή της. Μέχρι να συναντήσει τον άνδρα που θα την οδηγήσει σε «ένα σκοτάδι πέρα από κάθε φαντασία», ζούσε σε ένα καλύβι χτισμένο στον κόρφο μιας βελανιδιάς. Οι ρίζες εισχωρούσαν στους χωμάτινους τοίχους και έτσι το σπίτι πλάταινε και συστρεφόταν σύμφωνα με τους φυσικούς νόμους. Γεμάτο το σπίτι απ' τα «αδάμαστα που σέρνονταν από γωνιά σε γωνιά». Σε μια κόγχη πέτρωνε η Πέτρα, η μητέρα της Αλεξάνδρας, που παιδί ακόμα είχε κοιτάξει κατάματα τον Ταξιδευτή, όταν ήρθε να πάρει την ξεψυχημένη της μάνα. Πέτρινος, σπαρμένος με βράχια, ήταν και ο κόσμος του Ακίοση, που οδήγησε την Αλεξάνδρα στον τρίτο και τελευταίο της θάνατο.

Η Ελένη Κατσαμά (γεν. 1973)

έχει στο ενεργητικό της δεκατέσσερα βιβλία παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας. Το τωρινό της μυθιστόρημα ανοίγεται στα σκοτάδια της ενήλικης ζωής, δίχως να αποστερείται τα στοιχειά και τις γιγαντιές που ενδημούν στο ανήλικο φαντασιακό. Προσφέροντας θαύματα και γενναιόδωρη καλοτυχία, τα παραμύθια παρηγορούν την ανθρώπινη τραγωδία. Το «ενήλικο» παραμύθι της Κατσαμά έχει πολύ θάνατο και αίμα, αφήνοντας ταυτόχρονα χαραμάδες για το απροσδόκητο. Ο Ανθέμης, ο εφηβικός έρωτας της Αλεξάνδρας, γεννήθηκε από το νερό, καταμεσής μιας σφοδρής καταιγίδας. Η ψυχή του ήταν διάφανη, όπως η μέδουσα που παλλόταν μέσα σε ένα βάζο με νερό. Ακόμα και βυθισμένη σε πυκνό σκοτάδι, η Αλεξάνδρα δεν ξεχνούσε τη μέδουσα του Ανθέμη, την έβλεπε πάντοτε να μαζεύει και να απλώνει μέσα στο νερό, ακτινοβο-

λώντας μια διάφεγγη φωτεινότητα.

Ένα πλάσμα πάμφωτο είναι και το Αυτό που τριγυρίζει στα δάση της Ερμηιάς. Αυτό, γεννημένο σε μια αετοφωλιά, φωταγωγημένο από ένα ολόγιομο φεγγάρι, μεγαλώνει στις παρυφές της ανθρώπινης ύπαρξης. Όταν Αυ-

τό αντίκρισε την Αλεξάνδρα είδε τις σκιές που την κλωθογύριζαν, είδε τριγύρω της «να πεταρίζουν οι πεθαμμένες της ψυχές». Κάπου δίπλα της φτερούγιζε ο καλός δράκος που τη συντρόφευε από παιδί. Όταν η Αλεξάνδρα ερωτεύθηκε τον Ανθέμη, σκέφτηκε πως έτσι όπως

στεκόταν απέναντί της κρατώντας ένα δρεπάνι που αστραποβολούσε πάνω από τα αθέριστα στάχια, ήταν σαν «μικρός χάρος». Θα θέριζε κάθε χαρά που υποσχόταν το γέλιο του. Και η ροδιά που φύτεψαν μαζί, μάλλον προοιωνιζόταν την άφευκτη αποδημία στους πλουτώνιους λειμώνες.

Όπως κάθε παραμύθι, το παραμύθι της Κατσαμά είναι ένα αναβροσβήσιμο ανάμεσα στο φως και στο έρεβος. Όμως, εδώ οι ήρωες ζουν εξίσου κακά, αν όχι χειρότερα, με τους υπόλοιπους θνητούς. Η χρυσόσκονη δεν στεγνώνει τη λάσπη. Οι συνδηλώσεις του θανάτου προδικάζουν τη μοίρα της ηρωίδας. Στο υφαντό της προίκας της λούφαζε ένας λύκος. Δίνοντας μια μαχαιριά στο εργόχειρο, αφύπνισε την υλακή του λύκου. Αφύλακτη τη βρήκε ο Ακίοσης και την έσυρε στη βία της αληθινής ζωής. Τη δρακοσιπλιά της αντικατέστησε μια ασπρόμαυρη τηλεόραση.

Η βουκολική σκηνογραφία και η καλογραμμένη αφήγηση μεταμορφώνουν τη φύση σε έναν απέραντο θύλακο πδωνών και συντριβών. Κυκλωμένη από ομορφιά και απελπισία, η ηρωίδα παραδίδεται στη νομοτέλεια της θνητότητας. Η γενεαλογία της νεύει προς τη ζατελική φαντασμαγορία. Βέβαια, η Κατσαμά δεν φτιάχνει ένα σύμπαν, αλλά ένα μικρόκοσμο με θνησιγενείς αστραπές του υπερβατικού. Στην ξερή γη της Ερμηιάς δεν κατοικεί ούτε η χάρις ούτε ο ερεβώδης Ραδάμανθους. Η Αλεξάνδρα Δελλή ανήκει εξ ολοκλήρου στον κόσμο ετούτο.